

## Svar på motion om nekad sjukpenning

Hej Elisabeth,

Tack för din motion om förbundets arbete när det gäller regelverket för sjukpenning. Vision har under många år drivit på om förändringar i socialförsäkringen. Mycket av arbetet har bedrivits tillsammans med övriga förbund inom TCO, men Vision bidrag har varit betydande.

Du har skrivit en motion till förbundsstyrelsen med nio olika punkter angående förändringar i regelverket gällande sjukpenning. Vi vill i vårt svar beskriva vilka konsekvenser vi sett och vilka insatser Vision gjort kopplat till detta.

Dina punkter 1-3 samt 5 handlar om konsekvenserna av den förändring som skedde 2008 då möjligheten för Försäkringskassan att ta hänsyn till den försäkrades ålder, tidigare yrke och bostadsort helt ströks. Fram till 2008 kunde sådan hänsyn tas i då man bedömde rätten till ersättning. Denna förändring har för enskilda försäkrade inneburit stora svårigheter, då till exempel det arbete som de hälsomässigt skulle kunna ta ligger långt ifrån den kompetens de innehaft och det ibland inte ens varit teoretiskt möjligt att kunna skaffa sig efterfrågad kunskap innan uppnådd pensionsålder. Vision har alltsedan förändringen arbetat med påverkansarbete och lagt fram förslag på regelförändringar som skulle återföra en viss flexibilitet i försäkringen avseende den som till exempel inte har långt till pension. Förbundet har bland annat påpekat att ett troligtvis ganska stort antal försäkrade har tvingats till förtida uttag av pension för att de krav som försäkringen ställer på dem har varit orimliga. På så vis får den enskilde själv bära kostnaden för sin sjukdom i form av en livsvarigt minskad pension.

I punkt fyra påpekar du att det måste klargöras vad som är ett normalt förekommande arbete. Problematiken är i sig en följd av regelförändringarna som skedde 2008, men förändringar i Försäkringskassans tillämpning av regelverket har också inneburit att allt fler under senare år har fått avslag på ansökan om sjukpenning med hänvisning till att de kan utföra ett normalt förekommande arbete. LO-TCO Rättsskydd, fackföreningarnas juristbyrå, har drivit ett antal ärenden i domstol och menat på att Försäkringskassan ska tvingas peka ut vilket arbete den enskilde ska kunna ta. Det skulle underlätta för den enskilde om man vid ett avslag på sjukpenning fick preciserat vilket arbete som Försäkringskassan bedömt arbetsförmågan emot. Domstolen har dock varit tydlig med att med nuvarande lagstiftning kan man inte ställa ett sådant krav på Försäkringskassan.

En statlig utredning arbetar idag med frågan. Utredningen kommer med sitt slutbetänkande 30 oktober 2019. Vision har tillsammans med övriga TCO-förbund träffat utredaren Claes Jansson ett flertal gånger. Vi har haft en god dialog och bland annat beskrivit våra medlemmars utsatthet när de nekas sjukpenning utan att de själva, eller deras läkare, kan se någon typ av arbete som de skulle kunna utföra. Förutom problemet med innebörden av begreppet normalt förekommande arbete, upplever också den som nekas sjukpenning vanligtvis en avsaknad av stöd från samhällets sida när det gäller att eventuellt kunna ta steg på vägen mot ett möjligt arbete.

Vision har därmed lagt tonvikt på att begreppet normalt förekommande arbete måste vara verklighetsförankrat, men även att det för den som nekas sjukpenning bör erbjudas ett relevant stöd för återgång till arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens resurser för att stötta den som drabbas av avslag på sjukpenning anser vi i dag är alltför begränsade.

I punkt 6 skriver du att psykisk ohälsa ska bedömas på samma sätt som övriga sjukdomar. Förbundet delar den synen. Den erfarenhet som förbundet har från centralt håll är att Försäkringskassan från och med våren 2018 ställt hårdare krav på beskrivningar av observationer och andra objektiva undersökningsfynd i läkarintygen. Sådana observationer är naturligtvis mycket lättare att göra då det gäller benbrott jämfört med till exempel ångestsjukdom.

Vision och övriga TCO-förbund har alltsedan våren 2018 diskuterat detta krav på objektiva fynd. TCO har haft uppe frågan i de regelbundna träffar som sker med Försäkringskassan. I viss mån har Försäkringskassan medgett att man inte i alla fall kan ställa krav på objektiva fynd, men problematiken kvarstår och Vision arbetar fortsatt med frågan.

Dina punkter 7-8 behandlar problemen med sjukdomstillstånd med lång återhämtning, men där individen på sikt skulle kunna rehabiliteras tillbaka till sitt yrke. I punkt 7 skriver du att den enskilde bör få bedömas mot arbete hos sin egen arbetsgivare fram till dag 365 istället för så som i dag till dag 180 i sjukskrivningsperioden. I dag finns en viss möjlighet till detta, men regelverket behöver bli mer flexibelt.

Detta är en fråga som Vision drivit tillsammans med övriga TCO-förbund under en lång tid. Det finns många olika skäl till vår hållning i denna fråga. Individens hälsa, d.v.s. att det tar lång tid att återhämta sig från vissa sjukdomstillstånd är naturligtvis bärande, men det finns också ett samhällsekonomiskt perspektiv i detta. Att efter 180 dagar tvinga försäkrade som inte är fullt ut rehabiliterade att söka sig till nya yrken när samhället lider brist på deras kompetens är naturligtvis också en samhällsförlust. Vision har tillsammans med TCO under en längre tid verkat för att gränsen för prövning mot normalt förekommande arbeten ska flyttas fram i tiden.

I den sista punkten, nummer 9, beskriver du problemet med att man riskerar att omgående bli av med sin sjukpenninggrundande inkomst i det fall man nekas sjukpenning, men inte kan återgå i arbetet på full tid. Du föreslår att man i detta fall skulle kunna få behålla sin ursprungliga sjukpenninggrundande inkomst så länge anställningen består. Försäkringstekniskt har skyddet för den sjukpenninggrundande inkomsten varit en svår fråga, som har diskuterats i många omgångar. Det är inte heller ovanligt att anställningen avslutas då man inte kan gå tillbaka i arbete på grund av sjukdom. Att dessa personer inte förlorar sin framtida rätt till sjukpenning är av största vikt då många inte återgår i heltidsarbete utan med nya sjukintyg ofta blir sjukskrivna på nytt efter en tid.

I dag är informationen från Försäkringskassan som skickas ut i samband med avslag mycket bättre än den var för några år sedan, delvis på grund av det påverkansarbete som bedrivits av fackföreningsrörelsen. Visions förtroendevalda lägger också ner mycket arbete på att stötta de medlemmar som fått avslag på sjukpenning och informerar dem om att omgående anmäla sig på Arbetsförmedlingen vid avslag på sjukpenning. I dag ligger hanteringen av den ”särskilda AGS-KL ersättningen”, det som förut var sjuklön enligt kollektivavtalet i maximalt 180 dagar, på AFA Försäkring. Vision bevakar nu via vår förhandlingsorganisation OFR att de som får förmånen också av AFA Försäkring informeras om vikten av att söka arbete via Arbetsförmedlingen. Vision har också ett skriftligt material till stöd för förtroendevalda i vilket frågan om skyddet för den sjukpenninggrundande inkomsten särskilt poängteras (<https://vision.se/globalassets/trygghet/rattigheter/rehabiliteringskedjan.pdf>).

Vision har ett löpande samarbete med övriga TCO-förbund i socialförsäkringsfrågor. Förbunden tillsammans eller TCOs ansvarige för frågorna träffar löpande utredare, ansvariga på Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen etc. för att påverka utvecklingen av socialförsäkringen. Detta arbete sker kontinuerligt, både proaktivt och reaktivt. TCO-förbunden gör också mer publika inlägg i debatten. Förbunden har tillsammans utarbetat policydokument, och svarar på remisser gemensamt eller enskilt.

TCO-förbunden har också gjort gemensamma utspel i media. Till exempel skrev Vision tillsammans med TCO, Vårdförbundet och Lärarförbundet en debattartikel om brister i sjukförsäkringen som publicerades i december 2017 i tidningen Dagens samhälle. 2018 släppte TCO en rapport med titeln ”Morgondagens sjukförsäkring”. Rapporten är författad i ett tätt samarbete med Vision och övriga TCO-förbund. (Rapporten hittar du bland annat på TCOs webb; <https://www.tco.se/globalassets/rapporter/2018/tco-sjukforsakringspolitiska-program-2018.pdf>)

Rapporten var delvis en uppdatering av det ställningstagande som TCO-förbunden publicerade 2013. Dina frågeställningar återfinns både i den tidigare rapporten från 2013 och den nyare publikationen från 2018.

Under de senaste månaderna har TCOs socialförsäkringsnätverk, i vilket Vision ingår, förutom att föra samtal med Claes Jansson som bland annat utreder begreppet ”normalt förekommande arbete” också fört samtal med Mandaus Frykman som förra året utsågs till nationell samordnare för sjukskrivningsprocessen. Mandaus Frykman utreder sjukskrivningsprocessen med ett individfokus och kommer med ett slutbetänkande 30 april 2020. TCO samarbetar också med LO och SACO i dessa frågor då våra medlemmar i stor utsträckning drabbas av samma brister i socialförsäkringssystemen. I det samarbetet kan som senaste aktivitet nämnas att Robert Sjunnebo, förbundsjurist på LO-TCO Rättsskydd,

förbundens gemensamma juristbyrå, debatterade sjukförsäkringen i SVTs Agenda den 2 juni (ca 35 minuter in i programmet som ligger på webben på SVT.play).

I och med denna redogörelse har Visions förbundsstyrelse vid sitt sammanträde den 18 juni beslutat att anse motionen vara besvarad.

Hälsningar

Visions förbundsstyrelse